Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry

05.02.2019

Eduskunnan
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Yleistä

HE 93+/2018 vp Esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työvoimapalveluista sekä taloudellisen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun alin 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Asiantuntijapyyntö / Kommentoinnin taustaa ke 6.2.2019

Yleistä

Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry on lain valmistellun eri vaiheissa esittänyt näkemyksiään mm. TEM:lle nyt esillä olevaan lakikokonaisuuteen.

Lakiesityksessä tavoitteena on palveluita koskeva sääntely, joka mahdollistaa ja kasvupalveluiden kautta mahdollistaa maakunnallisesti palveluiden järjestämisen etenkin yksityisten palvelujen tuottajien käyttöön.

Edelleen lakiesityksessä todetaan, että palveluntuottajilla voi olla viranomaista paremmat mahdollisuudet tarjota yksilöllisiä, eri työnhakijaryhmien tarpeisiin vastaavia palvelukokonaisuuksia sekä henkilökohtaista palvelua. Tämä on puhtaasti olettamusta, jolle ei löydy kunnon perusteita. TE-henkilöstöä loukkaa se, että kirjauksella selkeästi aliarvioidaan ja mitätöidään TE-toimistojen asiantuntijatyö. Lakiesityksestä perusteluineen ei löydy mitään faktatietoa siitä, että ei-viranomaistyö olisi edullisempaa, saatikka tuloksellisempaa suhteessa hintaan ja asiakkaan kiinnittymisessä pidempiaikaisesti työelämään.

Laki julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluista.

1 Luku

1§ Hyvää on se, että lakiesityksessä on selkeästi avattu määritelmät siitä, mitä laissa tarkoitetut työttömyyteen liittyvät termit tarkoittavat. Näin voidaan lähtökohtaisesti varmistaa se, että kaikki käyttävät termejä oikein.

Ratamestarinkatu 11 B
00520 HELSINKI
Pj. 0400 – 953 610
Email: etunimi.sukunimi@thhl.fi
Kotisivut: www.thhl.fi

4§ Palvelujen tarjoamisesta asiakkaille siten, että niitä on asiakkaiden omatoimisesti ja henkilökohtaisesti käytettävinä eli valinnaisuus on sinällään moderni ajatus. On kuitenkin tärkeätä huomata, että läheskään kaikilla nykyisillä sen paremmin kuin tulevillakaan te-asiakkailla ei ole osaamista ja kykyä valita itselleen sopivinta palveluntuottajaa.

Palvelujen tarjoaminen perustuu maakunnan tai palveluntuottajan yhdessä asiakkaan kanssa tekemään palvelutarvearvioon. Etenkin yksityisellä palveluntuottajalla tarpeet voidaan arvioida sopivasti siten, että samaisen tuottajan ketjun mahdollisuuksiin tarjota eri palveluita, räätälöidään asiakkaan palvelutarve. Se voi näin olla joko liian suppea, vääränsuuntainen tai jopa aivan liian moniportaista ylipalvelua, ei asiakkaan työllistymiseen tarvittavaa palvelupolutusta. Asiakas ei välttämättä tunnista taustalla olevaa tarkoitusperää.

5§ Nuorten alle 30-vuotiaiden keskitetty ohjaamotoiminta on hyvä ja kannatettava kokonaisuus. On vain huolehdittava siitä, että palvelupisteverkko on riittävän laaja.

7§ Tässä yhteydessä on todettava, että kestää kauan ennen kuin maakunnilla alkaisi olla koottua tietoa palveluntuottajista. Sellaista ei ole. On oltava todettua vertailutulosta eri palveluntuottajien palveluista, laadusta, palvelutavoista ja tuloksista ym., kuten esim. nyt on terveydenhuollon puolella vaikkapa asiakkaita kaihileikkauksiin julkisen puolen palveluseteleillä ohjattaville asiakkaille. Tällaista faktatietoa työvoimapalvelujen yksityisen palveluntuottajan sektorilta ei ole. On vain tuottajien itse kertomia markkinointipuheita.

Olisi oltava myös vertailutietoa julkisesta palvelusta niin, että niissä resurssointi huomioidaan asiakasmäärissä, tuloksissa ja laadussa eli vaikuttavuudessa.

2 Luku

8§ Tärkeätä on se, että työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun asiakas rekisteröidään kasvupalvelun tietojärjestelmään. Sen sijaan se, onko asiakkaalla maakunnan antamassa määräajassa tarpeelliset selvitykset ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään sekä maakunnalle ilmoitettuna kaikki muu tarvittava tieto, on jo vaikeampaa. Osa tiedoista toki on, mutta vastaan voi tulla myös asiakkaan osaaminen ja kyky selkeästi selvittää nämä perusasiat.
Hakijaksi voi tai tulee ilmoittautua ensisijaisesti digitaalisesti/sähköisesti. Kaikilla ei välttämättä riitä osaamista, eikä halua tähän. On siis tärkeätä huomioida se, että aina on olemassa vaihtoehtona mahdollisuus asioida henkilökohtaisesti palvelupisteessä. Tämä huomioiden tulee palvelupisteverkko olla kulkuyhteyksiä ajatellen riittävän helposti käytettävissä.

9§ Työnhaun päättämisestä sinällään hyviä kirjauksia. Hieman pohdituttaa esim. yksityisen palveluntuottajalta viipymättä saatava tieto siitä, että työnhaun voimassaolo tulisi päättyä. Voiko olla, että joissain tapauksissa voimassaoloa vain pitkitetään, jotta työnhakijan asiakkuus palvelutuottajan piikissä jatkuu?

10§ Työnhakijan informointi on hyvä ja välttämätön.

11§ Palvelutarvearvio 2 viikon kuluessa on hyvä tavoite ja vaatii resursseja, tehdäänpä se sähköisesti tai face to face.

Näkemyksemme on se, että ensimmäinen palvelutarvearvio tulee aina tehdä viranomaisen asiantuntijan kanssa. Tämä varmistaisi sitä, että palvelukokonaisuus olisi lähtökohtaisesti oikeansuuntainen ja johtaisi sen mukaan myös oikeanlaisten palveluntarjoajien pariin.
Lakiesityksessä säilyy jatkoseuranta 3 kk:n välein ja on hyvä muistaa, että sekin vaatii resursseja.

12§ Hakijan oikeus työllistämissuunnitelmaan on hyvä ja molemminpuolinen sitoutuminen suunnitelman toteutumiseen, päivittämiseen ja seurantaan on tärkeätä.

13§ Työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun ohjaamisen arviointi ja perusteet ovat välttämättömiä. Ns. eri toimijoiden (TE, kuntapuoli-sosiaali ja terveys, KELA) yhteistyönä toteutettu TYP-periaate on ollut hyvä ja sen periaatteita tulee jatkaa. Miten ko. palvelu organisoidaan on tärkeätä pohtia niin, että asiakkaan joustava palvelu on keskiössä.

14§ Työttömän velvollisuudet on hyvin huomioitu.

15§ Palveluntuottajien velvoitteet hyvin kirjattu palvelujen tuottamisen ja prosessin osalta. Mutta huolestuttavaa on se, että viimekädessä vastuu on aina viranomaisella, tässä laissa maakunnalla. Tämä mahdollistaa sen, että palveluntuottaja voi jättää vaikeat asiakkuudet ja niiden vastuullisen hoitamisen puolitiehen. Asiakkaat eivät esim. ole riittävän tuottavia. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan mitenkään näy se, onko asia jotenkin sanktioitu palvelun tuottajan osalta ja miten?

3 Luku

Rekrytointipalveluihin liittyvää digitaalista, valtakunnallista palvelualustaa Työmarkkinatoria, pidämme asiakkaan kannalta hyvänä. Sekä julkisille että yksityisille toimijoille avoin työnvälityspalvelu valtakunnallisen asiakaspalvelun tuella (puhelin, chat, some) on yksi väline työntekijöiden hakuun.

Työnhakijan rekrytointipalvelussa olisi puolestaan yrityksiä, työpaikkoja ja muita työtilaisuuksia koskevan tiedon välittäminen. Tämä sopii etenkin omatoimisille, nopeasti työmarkkinoille sijoittuville hakijoille. Tähän palveluun sisältyisi omatoimisen työnhaun tuki ja seuranta, työtarjoukset ja työpaikkaesittelyt sekä yrittäjyysuran tukemiseen tähtääviä toimia.

17§ Maakunnan on järjestettävä osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi ammatinvalinta- ja ura-ohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta asiakkaille.

On todettava, että lakiesityksessä nousee esiin vain ns. psykologisten arviointimenetelmien käyttäminen, mikä johtaa oletukseen että vain ns. ammatinvalintapsykologit tekevät tätä ns. avo- ja ura-ohjaustyötä.
Tätä työtä tekevien resurssien määrä on laajempi ja on myös rerussoinnissa huomioitava. Valtaosan ura-ohjauksesta tekevät TE-asiantuntijat.

4 Luku

19§ Maakunnan velvollisuus on järjestää kasvupalvelukoulutusta, joka ei saa olla ammatillisen tutkinnon tai osatutkinnon suorittamista. Selkeä kirjaus.

Maakunta eli viranomainen päättää opiskelijavalinnoista, on hyvä. TE-toimistojen asiantuntijat tietävät hyvin, että opiskelijavalinnat ovat haasteellisia ja hakijoita on monenlaisia niin kohderyhmään kuin kohderyhmään ei-kuuluvia ja soveltuvia. Valinnan tekijät myös vastaavat valinnoista perusteluineen.

21§ Hyvä, että opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet on lakiin kirjattu. Tosin, jos asiakas lakia lukee, pykäläviittaukset ovat hankalia käsitellä.

23§ Koulutuksen yhteishankinta on eräs parhaimpia ja aidosti työllistävimpiä asioita. Esim. yrityksen täsmätarpeisiin räätälöitävissä olevista rekytointikoulutuksista, niin yksilöllisistä kuin ryhmistäkin, on hyvät tulokset.
Tämä malli yhteishankinta on toteutettavissa myös yritysten ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi, yrityksen organisaatiouudistusten myötä työpaikkojen säilyttämiseksi kouluttamalla (poistuvissa työtehtävissä olevia) henkilöstöryhmiä esim. uusiin tehtäviin, lomautusuhan lähestyessä tai lomautuksen aikana jne. ja näin samalla taata yrityksen tulevaisuudelle vahvempi pohja. Kustannukset jakautuvat ja viranomaisen kesken eri kriteerit huomioiden yksilöllisillä sopimuksilla.

5 Luku

24§ Työkokeiluun ohjaaminen on hyvä asia. On kuitenkin tärkeätä pitää valvonnassa se, että sitä ei keinotekoisesti käytetä esim. palveluntuottajan omassa toteutuksessa ja samanaikaisesti tuloksessa palkkion näkökulmasta.

26 – 29§ Tärkeitä tarkennuksia ja velvoitteita.

6 Luku

30§ Yli 57-vuotiaiden turva ja oikeus saada maakunnalta mahdollisuus erityisiin perustoimeentuloa turvaaviin toimenpiteisiin tilanteessa, jossa työttömyyspäivärahan enimmäisaika täytyy. Myös se, että 60vuotta täyttäneelle turvataan mahdollisuus työttömyysturvalain mukaisiin työllistymistä edistäviin palveluihin jne., jos päiväraha olisi päättymässä enimmäisajan vuoksi, on tärkeätä.

Tärkeätä on olla tarkkana siitä, että palvelut/palkkatuettu työ järjestetään ajallisesti oikein eli palvelu tai työ alkaa ennen enimmäisajan täyttymistä ja työttömän työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon palvelun tai työn päättyessä.

31§ Maakunnan työllistämisvelvoite tärkeätä. Järjestettävän työn tulee olla kokoaikatyötä ja kestoltaan sellaista, että työnhakija täyttää yön päätyttyä työttömyyspäivärahan perusteena olevan työssäoloehdon.

Lopuksi toteamme, että julkisen työvoima-/kasvupalvelun järjestämisen ja yksityisen palveluntuottamisen suhdetta on tarkasteltava avoimesti, mutta myös pidemmän aikavälin tuloksellisuuden, vaikuttavuuden ja todellisten kustannusten näkökulmasta.

Julkinen palvelu on joka tapauksessa varmin tapa tarjota asiakkaille turvallista, asiantuntevaa ja tasavertaista palvelua asuinpaikasta riippumatta.

Yhteistyöterveisin.
THHL ry psta

EIJA TUUTTI
Eija Tuutti
puheenjohtaja